151034 - Araba kullanmaktan dolayı meşakkat, stres ve korku içerisinde bulunan ve uykuya ihtiyacı olan kimsenin iki namazı birleştirmesi

Soru

Kocam şoför olarak çalışıyor ve işe çıkmadan önce hergün sabah namazı için erken uyanıyor.Dolayısıyla onun için yatsı namazı vakti geç olmaya başladı. Kocam, çok zor olan işinde mücâdele ederken çok yorgun düşüyor ve akşam namazından sonra biraz dinlenmek için uyumaya çalışıyor ama onunla birlikte biz de hemen uykuya dalıyoruz. Kocam, genellikle de saatın çalmasıyla ancak uykudan uyanabiliyor. Ayrıca kocam (yarı uyanık halde değil de) tam uyur halde araba kullanmaya başladı. Çünkü kendisi günde 6 saatten daha az uyuyor.Bu sebeple kocamın akşam namazı ile yatsı namazını birleştirmesi câiz midir? Çünkü ben, onun ve onunla beraber arabaya binenlerin yolda başlarına bir kaza gelmesinden endişe ediyorum.

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Aslolan; her namazı dînen tayin edilen vaktinde kılmaktır.

[إِنَّ الصَّلاَةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَاباً مَّوْقُوتاً] سورة النساء من الآية: 103 ...

"...Çünkü namaz, bilinen vakitlerde müminlerin üzerine farz kılınmıştır." (Nisâ Sûresi: 103)

Bu sebeple özür olarak iki namazı birleştirmek câiz değildir. İki namazı birleştirmeyi mübah kılan mazeretlerden birisi de meşakkatin meydana gelmesidir.

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn'e -Allah ona rahmet etsin-:

"Bazı ülkelerde yatsı namazının vaktinin girdiği kızıllığın kaybolması geciktiği için bu durum

insanlara zor ve meşakkatli gelmektedir. Bu durumda ne yapılmalıdır?" diye sorulmuş, bunun üzerine o şöyle cevap vermiştir:

"Eğer yatsı namazının vaktinin girdiği kızıllık, sabah namazından uzun bir süre önce kayboluyorsa ve bu süre, yatsı namazını kılmak için yeterliyse, bu kimselerin kızıllığın kaybolmasını beklemeleri gerekir. Eğer beklemek onlara zor ve meşakkatli geliyorsa, bu takdirde sıkıntı ve meşakkati ortadan kaldırmak için akşam namazı ile yatsı namazını cem-i tekdim olarak birleştirmeleri câiz olur. Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

[يُرِيدُ اللّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلاَ يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ... [سورة البقرة من الآية: 185 ...

"... Allah sizin hakkınızda (dîninde) kolaylık ister, zorluk istemez..." (Bakara Sûresi: 185)

Allah Teâlâ şöyle yine buyurmuştur:

[وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ ... [سورة الحج من الآية: 78 ...

"Allah, din konusunda üzerinize hiçbir zorluk yüklemedi." (Hac Sûresi: 78)

İbn-i Abbas'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

صَلَّى رَسُولُ الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَالظّهْر وَالْعصر جَمِيعًا وَالْمغْرب وَالْعشَاء جَمِيعًا بِالْمَدِينَةِ مِنْ غَيْرِ خَوْفٍ وَلا سَفَرٍ وَلا مَطَرٍ. قِيلَ لابْنِ عَبَّاسٍ: مَا حَمَلَهُ عَلَى ذَلِكَ؟ قَالَ : أَرَادَ أَنْ لاَ يُحْرِجَ أُمَّتَهُ. [رواه مسلم]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hiçbir korku ve yolculuk hali olmaksızın ve yağmur yağmaksızın öğle ve ikindiyi birleştirerek, akşam ve yatsıyı da birleştirerek kıldı.

İbn-i Abbas'a:

- Onu (Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i) buna yönelten şey neydi (neden böyle yaptı)? Diye sorulunca o şöyle demiştir:

- O -sallallahu aleyhi ve sellem-, (iki namazı birleştirmeyi terk ederek) ümmetine zorluk ve sıkıntı vermemek istedi (sıkıntıya sokmak istemedi)." (Müslim)

Allah Teâlâ, hayır ve salâh olan işlerde herkesi muvaffak kılsın." (Mecmû' Fetâvâ İbn-i Useymîn; c: 12, s: 206)

Buna göre eşinizin saat kurmak sûretiyle yatsı namazı için uyanması ve güven içinde işine devam etmesi mümkünse ve böyle yapmak kendisine zor ve meşakkatli gelmiyorsa, iki namazı (akşam ve yatsı namazını) birleştiremez.Yok eğer uykudan uyanamıyorsa veya uykudan uyanırsa bu durum onun az uyumasına sebep olacak ve işini bırakmasına veya uykulu bir halde araba kullanmasına sebep olacaksa, -gözüken o ki-, zorluk ve meşakkat vermesinden dolayı bu kimsenin iki namazı birleştirmesi câizdir. Ayrıca İslâm âlimleri, işi ve muhtaç olduğu geçiminde zarar görmekten endişe edenin iki namazı birleştirmesinin câiz olduğunu zikretmişlerdir.

el-Behûtî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Malı veya muhtaç olduğu geçiminin (nafakasının) zarar görmesinden korkan veyahut da tarla veya bahçesini sularken o halde bırakıp (mescide) giderse, tarla veya bahçesinin bozulmasından endişe eden veyahut da tarla ve bahçe bekçisi gibi, korumakla mükellef olduğu bir şeyi bırakıp gittiğinde o şeyin kaybolmasından endişe eden kimse, Cuma ve cemaat namazını terk etmekte mazur görülür. Çünkü böyle bir durumdaki zorluk ve meşakkat, âlimlerin ittifakıyla elbiseyi ıslatacak kadar yağan yağmurun özür kabul edilmesinden daha fazladır." (Keşfu'l-Kinâ'; c: 1, s: 496)

Allah Teâlâ en iyi bilendir.